

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня доктора філософії КРАВЧЕНКО Андрій, 1973 року народження, громадянин України,

освіта вища: закінчив у 1995 році Харківський державний економічний університет за спеціальністю «Управління трудовими ресурсами»,

аспірант Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, працює на посаді наукового співробітника науково-дослідної лабораторії Інституту цивільної авіації Харківського національного університету повітряних сил імені Івана Кожедуба, м. Харків,

виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 64.055.085, утворена наказом Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця від «25» червня 2026 року № 230, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Людмили МАЛЯРЕЦЬ, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри економіко-математичного моделювання, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Рецензента –

Світлани ЛЕЛЮК, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри фінансів і кредиту, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Офіційних опонентів –

Лідії ВОЛОЩУК, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри обліку, аналізу і аудиту, Національний університет «Одеська політехніка».

Раїси ГРІНЧЕНКО, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності, Одеський національний економічний університет.

Наталії ТЮХТЕНКО, доктора економічних наук, професора, професора кафедри менеджменту та інновацій, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

на засіданні «03» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» Андрію КРАВЧЕНКУ на підставі публічного захисту дисертації «Формування інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття бізнес-рішень у малому і середньому підприємстві» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Дисертацію виконано у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник – Оксана ПИСАРЧУК, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, присвячених узагальненню теоретичних положень та розробці методичного забезпечення і практичних рекомендацій щодо формування інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття бізнес-рішень у малому і середньому підприємстві. У дисертації проведено дослідження теоретичних підходів до прийняття бізнес-рішень та їх еволюції в контексті малого і середнього підприємства, визначено сутність і структуру інформаційно-аналітичного забезпечення процесів прийняття управлінських рішень у МСП. Досліджено вплив цифрової трансформації на формування аналітичних систем у малому і середньому підприємстві. Проведено аналіз динаміки розвитку малого і середнього підприємства в Україні та ідентифіковано найстабільніші сектори МСП за видами економічної діяльності. Сформовано систему показників оцінювання ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень у МСП. Удосконалено структурно-функціональну модель інформаційно-аналітичної системи управління малим і середнім підприємством. Розроблено методичний підхід до комплексного оцінювання ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень у МСП. Обґрунтовано сценарний підхід до використання інформаційно-аналітичної системи у процесі прийняття бізнес-рішень з урахуванням кластерної неоднорідності підприємств. Досліджено теоретичні, методичні та прикладні аспекти формування інформаційно-аналітичного

забезпечення прийняття бізнес-рішень у малому і середньому підприємстві, що має істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 наукові публікації відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами):

1. Sokhetska A., Koren O., Kravchenko A., Danik N., Leonova S. The role of the Internet of Things in increasing the efficiency of logistics companies. *Acta logistica - International Scientific Journal about Logistics*, 2024. Vol. 11, № 2. Pp. 257–267.

DOI: <https://doi.org/10.22306/al.v11i2.508>

URL:

https://actalogistica.eu/issues/2024/II_2024_09_Sokhetska_Koren_Kravchenko_Danik_Leonova.pdf

2. Кравченко А. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення підтримки бізнес-рішень. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. №8.

DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-8-9112>

URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16933995394538.pdf>

3. Кравченко А. В. Діагностика цифрової зрілості малого і середнього підприємництва: моделі, індикатори та напрямки адаптації. *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: «Економіка та підприємництво»*. 2025. №3. С. 108–115.

DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-3-16>

URL: https://econom.stateandregions.zp.ua/journal/2025/3_2025/18.pdf

4. Кравченко А. В. Генеза наукових підходів до поняття «прийняття бізнес-рішення» та особливості його реалізації в МСП. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 96. № 5. С. 95–102.

DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.05.095

URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/96/1489.pdf>

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Офіційний опонент Лідія Олександрівна ВОЛОЩУК, завідувачка кафедри обліку, аналізу і аудиту Національного університету «Одеська політехніка», надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Емпіричну основу кластерного, факторного та інтегрального оцінювання становлять відповіді 101 власника і керівника підприємницьких структур м. Харкова (с. 149–153; 184–186). Під час захисту доцільно розкрити процедуру відбору респондентів, співвідношення мікро-, малих і середніх підприємств, галузеву структуру вибірки та рівень фактичного охоплення генеральної сукупності. Окремого пояснення потребує зовнішня валідність результатів: якою мірою отримані кластери та факторні залежності можуть переноситися на підприємства інших регіонів і національну сукупність МСП.

2. У теоретичній частині інформаційно-аналітичне забезпечення визначено як інтегроване управлінське середовище, тоді як у модельних і прикладних положеннях поряд використовуються поняття «інформаційно-аналітична система» та окремі елементи облікового забезпечення. З огляду на те, що облік і звітність формують значну частину внутрішніх інформаційних джерел, варто чіткіше встановити співвідношення категорій «інформаційне забезпечення», «інформаційно-аналітичне забезпечення», «інформаційно-аналітична система» й «обліково-аналітичне забезпечення», а також показати місце облікової підсистеми та груп користувачів інформації у загальній архітектурі (п. 1.2, с. 47–63; п. 3.2, с. 167–172).

3. Система комплексного оцінювання містить низку показників, для яких необхідні нормативні або експертно встановлені величини: нормативний час, потрібна кількість інформаційних ресурсів, формалізованих взаємодій чи фахівців (табл. 2.11, с. 135–136). Потребує деталізації порядок установавання таких нормативів для підприємств різного масштабу та виду діяльності. Крім того, за декларованої можливості експертного визначення ваг у практичних розрахунках використано однакові вагові коефіцієнти блоків – 0,200. Доцільно пояснити, чи перевірялася стійкість інтегральних оцінок, кластерного розподілу та сценарного вибору до альтернативних систем ваг.

4. У структурно-функціональній моделі передбачено хмарну безпеку, територіальну незалежність, моніторинг, адаптаційний контур і формування резильєнтності (с. 166–172; рис. 3.5, с. 171). Проте в діагностичній системі безпекові характеристики та детермінанти сталого розвитку не виокремлено як самостійний об'єкт оцінювання. Перспективним видається доповнення інструментарію показниками доступності й захищеності даних, безперервності бізнес-процесів, кіберризиків, фінансової стійкості, а також економічних, соціальних та екологічних наслідків цифрових рішень. Під час захисту бажано

уточнити, у які чинні блоки автор вважає можливим інтегрувати такі показники.

5. Запропонована диференціація рішень за конфігураціями «Light», «Standard» і «Advanced» є практично виправданою, однак її управлінська завершеність посилилася б економічним обґрунтуванням кожного варіанта. Доцільно конкретизувати орієнтовний склад одноразових і поточних витрат, очікуваний організаційний та економічний ефект, критерії окупності й умови переходу між конфігураціями. Таке доповнення дозволило б пов'язати рівень цифрової зрілості не лише з технологічною складністю ІАЗ, а й з фінансовою спроможністю підприємства та вартісними результатами впровадження (п. 3.3, с. 174–184).

Офіційний опонент Раїса Володимирівна ГРІНЧЕНКО, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності Одеського національного економічного університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Процесна деталізація моделі. У структурно-функціональній моделі інформаційно-аналітичної системи управління МСП (п. 3.2, с. 166–174; рис. 3.5, с. 170) та організаційно-методичному механізмі її впровадження (п. 3.3, с. 174–184; рис. 3.6, с. 177) взаємодію складових ІАЗ розкрито переважно на рівні функціональних контурів і рівнів управління підприємством. Водночас інформаційні потреби, склад аналітичних процедур і критерії результативності визначаються змістом конкретних бізнес-процесів. Доцільно уточнити порядок декомпозиції ІАЗ за основними, допоміжними й управлінськими процесами, визначення власників процесів, вхідних і вихідних інформаційних потоків та відповідних показників результативності.

2. Динаміка адаптаційних переходів. У моделі визначено рівні цифрової зрілості та поетапність упровадження ІАЗ (рис. 3.5, с. 170; с. 173–174), а сценарії використання системи узгоджено з кластерною структурою підприємств (п. 3.4, с. 195–200; табл. 3.15, с. 196; табл. 3.16, с. 199). Проте механізм переходу підприємства між рівнями цифрової зрілості та сценаріями подано переважно як логічну послідовність. Потребують конкретизації періодичність повторної діагностики, тригери зміни сценарію, тривалість адаптаційного циклу, допустимі траєкторії переходів та критерії завершення окремих етапів.

3. Організаційна готовність до змін. У дисертації досліджено бар'єри та мотиваційні чинники цифровізації (табл. 3.2–3.3, с. 151–152), до системи показників включено рівень цифрових компетентностей персоналу (табл. 2.11,

с. 135–136), а в організаційно-методичному механізмі визначено ролі, функції та відповідальність учасників аналітичних процесів (п. 3.3, с. 179–181). Разом із тим організаційну готовність до трансформації не виокремлено як самостійний об'єкт комплексного оцінювання. Варто пояснити, як позиція керівництва, культура використання даних, мотивація працівників, опір змінам і здатність до навчання впливають на вибір конфігурації ІАЗ та яким чином ці характеристики враховувалися під час апробації механізму (табл. 3.7–3.8, с. 182–183).

4. Оцінювання економічного ефекту. У роботі наведено очікувані результати впровадження цільових модулів ІАЗ (табл. 3.8, с. 183), запропоновано інтегральний показник ефективності з урахуванням зміни доходів, продуктивності та витрат (п. 3.4, с. 188–190), а також виконано розрахунки для підприємств апробації (табл. 3.13–3.14, с. 195–196). Водночас для посилення прикладної обґрунтованості результатів доцільно доповнити оцінювання прямими витратами на придбання, налаштування й супроводження цифрових рішень, часовим горизонтом одержання ефекту та показниками окупності інвестицій. Це дозволило б чіткіше простежити зв'язок між витратами на цифрові зміни, параметрами бізнес-процесів, якістю рішень і кінцевими фінансово-економічними результатами.

5. Межі застосовності результатів. Емпіричну базу дослідження сформовано за результатами анкетування 101 власника і керівника підприємницьких структур м. Харкова (п. 3.1, с. 149–153; табл. 3.1–3.4, с. 150–153). Отримані дані використано для кластеризації підприємств і калібрування сценарних меж (табл. 3.15, с. 196; табл. 3.16, с. 199). З огляду на територіальну та галузеву обмеженість вибірки доцільно чіткіше окреслити межі перенесення сформованих кластерів, інтегральних оцінок і сценарних порогів на підприємства інших регіонів та видів економічної діяльності, а також передбачити їх перевірку на незалежних вибірках.

Офіційний опонент Наталія Анатоліївна ТЮХТЕНКО, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та інновацій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Соціокультурна готовність підприємства до цифрових змін. У системі показників оцінювання ІАЗ передбачено рівень цифрових компетентностей персоналу та організаційні характеристики інформаційної роботи (табл. 2.11, с. 135–136), а в емпіричному дослідженні визначено мотиваційні чинники й бар'єри цифровізації, зокрема опір змінам і кадровий дефіцит (табл. 3.2–3.3, с.

151–152). Водночас управлінська культура, довіра до аналітичних висновків, готовність керівництва делегувати роботу з даними та здатність колективу до безперервного навчання не виокремлені як самостійні параметри. Доцільно пояснити, яким чином ці соціокультурні характеристики впливають на інтегральну оцінку ІАЗ, кластерну належність підприємства та вибір конфігурації «Light», «Standard» або «Advanced».

2. Комунікаційне забезпечення управлінської взаємодії. Структурно-функціональна модель відображає суб'єкта управління, функціональні контури та зворотний зв'язок (рис. 3.5, с. 170), а організаційно-методичний механізм визначає стратегічний, організаційний, методичний, технологічний і операційний рівні (рис. 3.6, с. 177; п. 3.3, с. 179–181). Проте в роботі недостатньо формалізовано комунікаційні канали між власником, управлінською командою, виконавцями та аналітичним ядром системи. Посиленню практичної цінності розробок сприяло б визначення матриці відповідальності, періодичності обміну інформацією, процедур узгодження аналітичних висновків та відповідальних за якість даних і реалізацію зворотного зв'язку.

3. Комплексність оцінювання якості управлінських рішень. Управлінський блок системи показників охоплює швидкість, обґрунтованість, гнучкість реагування, ефективність реалізації заходів і використання аналітики (табл. 2.11, с. 135–136). Такий склад показників є логічним, однак дискусійним залишається питання інтегральної якості рішення. На наш погляд, доцільно було б додатково врахувати альтернативність сформованих варіантів, рівень прийняття рішення управлінською командою, відповідність стратегічним цілям, ризик невиконання та здатність організації накопичувати досвід від реалізованих рішень. Це надало б змогу повніше поєднати аналітичну, поведінкову й результативну складові менеджменту.

4. Часовий вимір адаптаційного ефекту. Апробацію організаційно-методичного механізму представлено через порівняння стану підприємств до і після впровадження ІАЗ та розрахунок інтегральних показників (табл. 3.7–3.8, с. 183–184; табл. 3.13–3.14, с. 195–196). Водночас наведені результати переважно фіксують одноразову зміну параметрів. Для підтвердження стійкості отриманого ефекту доцільно передбачити повторне оцінювання через визначені часові інтервали, моніторинг збереження цифрових компетентностей, аналіз відкладених результатів та перевірку того, чи забезпечує система організаційне навчання після зміни зовнішніх умов.

5. Деталізація зовнішнього інформаційного контуру. У структурно-функціональній моделі до зовнішніх джерел віднесено ринкову ситуацію,

макроекономічні дані та державне регулювання, а адаптаційний контур має забезпечувати реакцію на зміни бізнес-середовища (рис. 3.5, с. 170; п. 3.2, с. 174). Сценарії використання ІАЗ узгоджено з кластерною структурою підприємств (табл. 3.15, с. 196; табл. 3.16, с. 199). Разом із тим потребує уточнення порядок інтеграції до аналітичного ядра даних про поведінку споживачів, конкурентні дії, зміни каналів комунікації та результати зовнішнього консультування. Варто конкретизувати джерела таких даних, частоту їх оновлення та критерії, за якими нові ринкові сигнали мають ініціювати перегляд управлінського сценарію.

Рецензент Світлана Валеріївна ЛЕЛЮК, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Емпіричне дослідження цифрової та аналітичної зрілості ґрунтується на результатах анкетування 101 власника й керівника підприємницьких структур м. Харкова (с. 149–153; 184–186). У зв'язку з цим було б корисно додатково пояснити спосіб формування вибірки, її структуру за розміром підприємств і видами економічної діяльності, а також межі поширення отриманих результатів на сукупність МСП України. Деталізація цих аспектів сприятиме посиленню обґрунтування репрезентативності та можливостей практичного застосування висновків проведеного дослідження.

2. У табл. 1.6 (с. 65) здійснено зіставлення показників цифрової інтенсивності МСП країн ЄС з орієнтовними даними щодо України, сформованими на основі різних джерел. Науковий інтерес викликає питання методичної зіставності наведених показників з огляду на можливі відмінності у методології розрахунку, часових періодах і характеристиках досліджуваних сукупностей. Доцільно було б уточнити алгоритм формування орієнтовних значень для України, а також підхід до їх узгодження їх із даними Eurostat.

3. Запропонована система оцінювання охоплює двадцять п'ять показників у п'ятих функціональних блоках (табл. 2.11, с. 135–136). Окремого авторського коментаря потребують процедура визначення нормативних величин, зокрема нормативного часу, необхідної кількості інформаційних ресурсів або фахівців, а також порядок формування експертних оцінок. Крім того, у п. 2.3 передбачено можливість експертного визначення вагових коефіцієнтів, тоді як у подальших розрахунках використано рівні ваги 0,200 (п. 3.3, табл. 3.8, с. 183). Було б доречно розкрити логіку такого вибору та

висловити позицію щодо доцільності проведення аналізу чутливості інтегральних оцінок до зміни вагових коефіцієнтів.

4. Позитивно оцінюючи практичну апробацію організаційно-методичного механізму на прикладі ТОВ «МГРУППІ-СЕРВІС» і ПП «ПОТОК-А» (с. 181–184), доцільно уточнити тривалість періоду спостереження, джерела первинних даних, конкретний склад упроваджених модулів і спосіб урахування зовнішніх чинників. Перспективним напрямом подальшої перевірки та розвитку запропонованого механізму може стати розширення апробації на більшу кількість підприємств і застосування ширшого часового горизонту.

6. Методика калібрування сценарних меж передбачає визначення порогів $T1 = \mu - \sigma$ та $T2 = Q3$ з подальшою змістовною верифікацією за кластерами (с. 195–200). Дискусійним є питання стійкості отриманих меж до зміни структури вибірки та значень емпіричних коефіцієнтів $k1$ і $k2$. Додаткового обґрунтування потребує можливість верифікації сценарних меж на альтернативних вибірках із застосуванням крос-валідації або аналізу чутливості. Таку перевірку доцільно розглядати як один із напрямів подальшого розвитку запропонованого сценарного підходу.

Голова спеціалізованої вченої ради Людмила Михайлівна МАЛЯРЕЦЬ, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіко-математичного моделювання Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 64.055.085 присуджує Андрію КРАВЧЕНКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Людмила МАЛЯРЕЦЬ

(власне ім'я та прізвище)